
Přijímání studentů k řádnému studiu na Univerzitě Karlově

Přijímání studentů k řádnému studiu na Univerzitě Karlově

Tak, jak se měnila a vyvíjela celá společnost, proměňovala se i Univerzita Karlova. Její podstata samozřejmě přetrvávala, ale obsah i forma se změnily natolik, že z původní, středověké univerzity zbyly dnes jen některé, v podstatě vnější rysy. Po celých 600 let však existovala jedna konstanta. Studenti byli na univerzitu přijímáni, ale nekonali žádné přijímací zkoušky.

I když středověká univerzita poskytovala nejvyšší možné vzdělání evropského standardu, studenti, kteří vstupovali na pražskou univerzitu, tehdy ve věku 14 - 16 let, nemuseli splňovat žádné pevně stanovené, předběžné podmínky. Ani úroveň jejich vědomostí nebyla nijak vysoká. Pro studium na univerzitě se ovšem předpokládaly určité znalosti čtení, psaní, počítání a zejména latiny jako všeobecného a jediného komunikačního jazyka evropských vzdělavců.

Tento přijímací systém umožňovala vlastní konstrukce univerzity. Do ní byla zabudována všeobecně vzdělávací střední škola, jejíž funkci plnila přípravná artistická, filosofická fakulta. A tak vlastně jediným nutným předpokladem přijetí bylo zaplacení poplatků a složení přísahy věrnosti při imatrikulaci - zápisu do univerzitní matriky, kterým se studenti stali členy akademické obce.

Přijetí na univerzitu bylo spojeno se zkouškami zcela jiného druhu, s beaniemi. Tyto tzv. zkoušky trpělivosti – rituální, veřejné, bujné, značně obhroublé až surové přijetí nevzdělaných nováčků staršími kolegy za přítomnosti celé univerzity - byly jevem obvyklým na mnoha středověkých evropských univerzitách. Časem byly zbaveny přílišné krutosti a udržely se, nejen v Praze, až do novověku.

Teprve po absolvování artistické fakulty, počtem studentů největší a věkově nejmladší, mohli již bakaláři či mistři zahájit studia na dalších, hierarchicky vyšších fakultách, lékařské, právnické a nejvyšší - teologické. Naprostá většina studentů, kteří svá artistická studia dokončili, a bylo jich jen asi čtvrtina až třetina původního počtu, se spokojila s nejnižší, bakalářskou hodnotou a nepokračovala na vyšších fakultách. Studium na nich bylo totiž podstatně náročnější, zejména finančně.

Tento stav, kdy všichni studenti museli absolvovat přípravnou filozofickou fakultu, která se postupem doby stala mezistupněm mezi gymnáziem i a vyššími fakultami, trval 500 let. V roce 1849 byla filozofická fakulta zrovnoprávněna s ostatními a studenti se pak již přímo zapisovali na jednotlivé fakulty. Jedinou podmínkou přijetí bylo úspěšné absolvování gymnázia nebo srovnatelných středních škol, tedy složení maturitní zkoušky - dosažení tzv. univerzitní dospělosti. Další zásadní změnou, i když se nedotkla podstaty přijímacího systému, bylo odstranění diskriminace žen v přístupu ke vzdělání (diskriminace podle vyznání byla v zásadě zrušena tolerančním patentem z roku 1781). Počínaje rokem 1897 se studentky zapisovaly na filozofickou fakultu, od roku 1900 na lékařskou, ale práva mohly studovat až od roku 1918. Komunistický převrat v roce 1948 tento systém zrušil. Totalitní režim, který ovládl vysoké školství, zavedl dvoukolové přijímací řízení, písemné zkoušky a pohovor u přijímací komise, se supervizí komunistické strany. To mělo zjistit nejen vědomostní kvality uchazečů o přijetí, ale především mělo prověřit jejich politické a kádrové předpoklady pro studium. Režim se ale měnil a ochaboval, a tak rigidní ideologická hlediska byla postupně nahrazována mnohdy jen formálními požadavky. To platilo zpočátku zejména pro přírodovědně orientované obory. Socialistický stát, ekonomicky založený na plánovaném hospodářství, spolu s bezplatným školstvím zavedl také pevně stanovené přijímací kvóty studentů.

Změnu přinesl až pád komunismu, z přijímacího řízení byla odstraněna ideologická kritéria, samotné přijímací zkoušky a početní omezení zrušeny nebyly.

J. Přenosil